

Globalizare și agroturism

Laura MIHAIL*

Abstract

Globalisation and agritourism

The paper deals with two issues: globalisation and agritourism. The term globalisation refers specifically to economic globalisation, meaning the integration of national economies into the international economy, through trade, foreign investment, capital flows, migration and the spread of technology, but it can also refer to circulation of ideas, languages or popular culture. Agritourism is a kind of vacation that normally takes place in a farm. Eager to leave the much too stressful modern cities, tourists are in search of peaceful, nice, relaxing, simple places where there is a chance to help with farming during the visit. The two interconnect and influence each other at different levels: from the point of view of the agritourism, the globalisation has on the one hand several advantages such as the free crossing of borders, inviting foreign tourists by presenting special offers; but, on the other hand, there are also some disadvantages such as changing the very being of traditional villages and, with them, even the traditions themselves risk to become superficial.

Keywords: globalisation; agritourism; tradition

Nu există o definiție a globalizării într-o formă universal acceptată și probabil nici definitivă. Motivul rezidă în faptul că globalizarea subinclude o multitudine de procese complexe, cu o dinamică variabilă, atingând domenii diverse ale unei societăți. Ea poate fi un fenomen, o ideologie, o strategie sau toate la un loc.

Peter Wosley afirmă că „până în zilele noastre societatea umană nu a existat”, însemnând că doar astăzi putem vorbi de forme ale asocierii care se răspândesc în întreaga lume, în sensul în care până acum niciodată nu s-au aflat pe scenă toți actorii posibili. Într-un fel, posibilitatea unei singure societăți umane mondiale a existat dintotdeauna, din timpul lui *homo sapiens*, însă ocazia nu a apărut decât acum. Lumea a devenit în aspectele importante un singur sistem social, ca rezultat al dezvoltării legăturilor de interdependență care afectează acum pe fiecare dintre noi. Sistemul global nu este doar un mediu în interiorul căruia se dezvoltă și evoluează societățile particulare. Legăturile sociale, economice și politice care traversează granițele dintre state condiționează în mod decisiv soarta celor care

* Prof., gr. did. II, Șc. Gimnazială nr. 1, Barcea

trăiesc în fiecare dintre ele. Termenul general folosit pentru a caracteriza aceasta interdependență crescândă a societății umane este acela de globalizare.

Globalizarea este termenul modern folosit la descrierea schimbărilor în societăți și în economia mondială care rezultă din comerțul internațional extrem de crescut și din schimburi culturale. Descrie creșterea comerțului și a investițiilor datorită căderii barierelor și interdependenței dintre state. În context economic, este des întâlnită referirea aproape exclusivă la efectele comerțului și în particular la liberalizarea comerțului sau la liberul schimb.

Haosul cu care ne confruntăm astăzi derivă din faptul că, pornind de la dezvoltarea tehnologică și economică, ale cărei origini provin în special din Statele Unite, un număr important al activităților umanității se situează pe o scală și un orizont atât de mari, încât au depășit granițele naționale, în limitele cărora statele suverane își exercită dreptul la guvernare. Acest fenomen a fost denumit globalizare, un termen care ascunde mai multe decât lasă să se înțeleagă. Pe măsură ce domeniul activităților umane se extinde dincolo de reglementările statului-națiune, legalitatea și regulile au devenit prea strâmte.

Noii jucători au trebuit să facă față provocării iscate de guvernarea de tip monopol; au apărut corporațiile multinaționale, piețele financiare globale, organizațiile non-guvernamentale, dar și organizații criminale și rețele teroriste internaționale.

Activitatea acestor noi jucători nu este acoperită de legile internaționale, care se bazează pe înțelegeri formale între statele-națiune, pentru că acestea nu au fost capabile până acum să găsească un teren comun pentru înțelegeri care vizează problema globalizării.

Între 1910 și 1950, o serie de schimbări economice și politice au redus dramatic volumul și importanța fluxurilor comerciale internaționale. Dar, începând cu Primul Război Mondial și continuând cu cel de-al Doilea Război Mondial, când au fost create FMI și GATT, trendurile s-au inversat. În mediul de după cel de-al Doilea Război Mondial, stimulat de către instituții economice internaționale și programe de reconstrucție și dezvoltare, comerțul internațional a crescut brusc. Începând cu anii '70 efectele acestui tip de comerț deveneau mult mai vizibile atât în privința beneficiilor, cât și ca efecte distrugătoare.

Chiar dacă aceste trei aspecte sunt întreșesute, este util să distingem efectele globalizării în fiecare din mediile economice, politice și culturale. Alt aspect cheie al globalizării este schimbarea în tehnologie și inovație, în special în sectoarele transporturilor și telecomunicațiilor, despre care se crede că au ajutat la crearea statului global primordial. Mondializarea este o mișcare mondială care nu include liberalizarea. Mondializarea este mai mult declararea unui teritoriu specific, un oraș, un municipiu, un stat, de exemplu, ca teritoriu internațional, mondial, cu responsabilități și drepturi la scară internațională.

Cu câteva decade în urmă, era încă posibil să plecăm de acasă și să vizităm locuri diferite unde totul, începând cu arhitectura, peisajul, limba, modul de viață, felul de a se îmbrăca al oamenilor și terminând cu valorile după care se ghidează populația erau total altfel decât cele pe care le cunoaștem noi. Aceia erau ani în care

puteam observa cu ochiul liber diversitatea culturală. Dar o dată cu globalizarea economică, diversitatea dispare rapid. „Scopul principal al economiei globale este acela ca toate țările să se omogenizeze într-un tot unitar. Când lanțurile hoteliere își fac reclamă prin faptul că toate camerele lor sunt identice în fiecare oraș din lume, ele nu menționează că acele țări devin identice și din alte puncte de vedere : mașini, zgomot, smog, fast-food-uri, McDonald's, Nike, Levis, păpușile Barbie, televiziunea” (Soros, 2002: 23).

Globalizarea este un termen foarte uzitat căruia îi putem atribui numeroase semnificații. Prin acest termen putem înțelege dezvoltarea piețelor financiare globale, creșterea corporațiilor transnaționale și dominația lor crescândă asupra economiilor naționale. Majoritatea problemelor pe care oamenii le asociază globalizării, incluzând pătrunderea valorilor de piață în acele domenii de care ele nu aparțin în mod tradițional, pot fi atribuite acestor fenomene. S-ar putea discuta totodată despre globalizarea informației și a culturii, despre răspândirea televiziunii, a Internetului și a celorlalte forme de comunicare și despre mobilitatea crescută a comercializării ideilor.

Globalizarea și-a pus amprenta și asupra turismului, componentă activă a vieții social-economice contemporane care își exercită atracția asupra maselor largi, în contextul creșterii nivelului de trai și necesității atenuării influențelor nocive ale mediului urban-industrial modern.

Ideea că omul s-a născut turist îi aparține lui Pierre George, care asociază mobilitatea și curiozitatea omului cu turismul, în ciuda riscurilor la care acesta se supune, făcând din turism un factor civilizațional.

Dacă încă din preistorie oamenii se deplasau dintr-un loc în altul, este firesc ca astăzi să ne întrebăm cine au fost primii turiști? Pot fi considerați turiști misionarii, exploratorii, pelerinii, negustorii, din Antichitate și Evul Mediu, oameni îndrăzneți care sfidau pericolele? Sau poate cei care făceau pelerinaje la templele egiptene sau elene?

„Turismul sacru”, pelerinajul și-a făcut apariția încă din Antichitate. Acestei perioade îi datorăm și invenția călătoriilor în scopuri medicale, cultural-artistice, sportive, de afaceri și de agrement prin petrecerea timpului liber în mediul rural, în celebra *villa rustica*.

Ca și astăzi, amploarea pe care a cunoscut-o turismul în Antichitate s-a datorat unor forme incipiente de globalizare:

- *pax romana*, care a localizat conflictele la periferia Imperiului Roman;
- prosperitatea economică și urbanizarea;
- coerența politicii monetare și schimburile comerciale;
- folosirea limbii latine drept limbă de comunicare;
- dezvoltarea mijloacelor de transport și a infrastructurii;
- călătoriile pentru agrement și recreere.

Invaziile migratoare au dus la dispariția acestor obiceiuri. În Evul Mediu s-au păstrat doar pelerinajele către locurile sacre ale creștinătății, la care participau

monarhii, cavalerii și categoriile sociale favorizate. Elementele naturale, marea și muntele, nu prezentau interes.

Turismul modern își are originile în Anglia secolului al XVIII-lea unde, datorită progreselor social-economice, apare interesul pentru călătorii programate care aveau un scop.

Cuvântul *turist* s-a folosit după 1800 pentru a-i desemna pe tinerii englezi care pentru a-și desăvârși educația plecau în Franța. Puteau parcurge două circuite: *micul tur*, ce viza Parisul și sud-vestul Franței, și *marele tur*, care cuprinde sudul, sud-estul Franței și Burgundia.

Turismul a fost favorizat și de apariția curentului teologiei naturale care vedea lumea ca o entitate exterioară și străină omului. Astfel, natura devine un obiect de admirat.

Extinderea colonialismului a introdus noi destinații turistice: Balcanii, Orientul Apropiat, Extremul Orient și cele două Americi.

Curentul cultural al romantismului a promovat dragostea pentru natură, pentru munți și lacuri, dar și preocuparea omului pentru sănătate, din care a rezultat moda utilizării apelor minerale și termale.

Turismul devine un complex fenomen de masă la sfârșitul secolului al XIX-lea, fiind puternic articulat în mediul înconjurător. Privit ca un fenomen social-economic creator de beneficii, turismul a fost definit de Guy Freuler drept fenomen al timpurilor noastre, bazat pe creșterea necesității de refacere a sănătății și de schimbare a mediului înconjurător, cultivare a sentimentului pentru frumusețile naturii ca rezultat al dezvoltării comerțului, industriei și al perfecționării mijloacelor de transport.

Dezvoltarea automobilismului și scăderea prețului călătoriilor a făcut ca omenirea să fie tot mai preocupată de destinația vacanțelor sale, turismul devenind una din cele mai importante activități economice din lume. Un element cheie al dezvoltării turismului este dezvoltarea aeronauticii care permite deplasarea rapidă spre destinațiile turistice. Tinzând spre globalizare, statele au renunțat la regimul polițienesc rezervat străinilor și au aplicat facilități vamale.

Simultan cu manifestarea primelor tendințe de petrecere tot mai frecventă a vacanțelor în mijlocul naturii, din ce în ce mai mulți turiști și-au dorit petrecerea clipelor de relaxare în mediul rural.

Ce-și propuneau acești călători, drumeți, excursioniști, într-un cuvânt turiști? Un răspuns sintetic presupune o concentrare a obiectivelor și următoarea enumerare:

- să-și satisfacă curiozitatea și dorința de petrecere a vacanțelor în cu totul alte condiții de viață și civilizație decât cele obișnuite;
- să-și materializeze interesul pentru noi destinații;
- să fragmenteze vacanța în 3-4 minivacanțe (4-5 zile: mare, munte, stațiune localitate balneară, sat turistic tradițional);
- sporirea gradului de solicitare pentru spații de cazare cu un confort mai redus (deci mai ieftin);
- turism cultural și de cunoaștere (în special tinerii și turiștii de vârstă a treia);

- alegerea ca destinații de vacanță a țărilor învecinate;
- În mod firesc s-au conturat următoarele avantaje:
- valorificarea bogatului potențial rural;
 - economisirea de investiții pentru crearea de capacități de cazare, alimentație publică și agrement;
 - reducerea la minim a personalului de servire;
 - decongestionarea zonelor turistice supraaglomerate;
 - îmbunătățirea nivelului de trai în zonele utilizate ca bază materială a turismului;
 - surse suplimentare de venituri pentru populația rurală;
 - înviorarea tradițiilor populare, dorința de perpetuare a unor meșteșuguri tradiționale.

Turismul rural corespunde nevoii de liniște, motiv pentru care astăzi se înregistrează o explozie a reședințelor secundare construite în special în zone verzi.

Ecoturismul a fost activat „sub forma turismului verde, care mizează pe peisajul rural, de factură agricolă” (Muntele și Iațu, 2006: 134).

Agroturismul este capabil să valorifice excedentul de cazare existent în gospodăria țărănească prin implicarea turiștilor în viața gospodăriei și furnizarea acestora de servicii și activități (masă, cazare, interacțiune cu mediul socio-natural) proprii gospodăriei țărănești, fără a-i perturba acesteia specificul. Toate acestea atrag acea categorie de turiști care vor să simtă traiul la țară.

Pentru mulți satul a devenit un antidot al orașului. Turismul rural poate fi urmărit de-a lungul a două mii de ani. Moda petrecerii timpului liber la țară au lansat-o românii, iar în perioada Renașterii aristocrații își construiau castele în mediul rural.

În România, care așa cum afirmă Geo Bogza, la început a fost o țară de sate, prin excelență agricolă, spațiul rural s-a aflat la el acasă întotdeauna. Mai mult, „viața la țară” a fost un subiect frecvent al literaturii noastre, culminând cu manifestarea unui puternic curent literar; similar, în operele plastice din perioadele de la sfârșitul secolului XIX și începutul secolului XX .

Teritoriul României prezintă: o mare varietate de valori culturale istorice - artă populară, etnografie, folclor, tradiții, vestigii istorice, un cadru natural armonios îmbinat, cu un fond peisagistic variat și pitoresc.

Într-o epistolă din vara anului 1909, marele pictor Ștefan Luchian afirma: „frumos e un biet cuvânt searbăd care nu spune nimic din splendoarea peisajului românesc”, cunoașterea spațiului rural românesc demarează ca un experiment, continuă cu o permanentă cercetare și se va sfârși printr-o pasiune constantă, întreținută de dorința permanentă a „redescoperirii” ori a revederii. Cuvintele nu vor putea reda întotdeauna varietatea impresiilor, a gândurilor, a sentimentelor ce se nasc sub imperiul emoțiilor trăite în străbaterea plaiurilor carpato-dunărene.

Apărute și dezvoltate pe cele mai variate forme de relief încă din vremea geto-dacilor, așezările rurale românești au păstrat și mai păstrează încă în mare măsură datinile și obiceiurile străvechi, un bogat și variat folclor, elemente originale de etnografie și artizanat, ce pot fi valorificate turistic în cadrul unei strategii de

organizare și dezvoltare a turismului rural. Agroturismul românesc este un important mijloc de atracție turistică reprezentat printr-o gamă largă și diversificată: țesăturile decorative, costumele populare, sculpturile în lemn și piatră, pictura pe sticlă sau lemn, vopsitul ouălelor, împletiturile din nuiete și, totodată, muzica populară și dansurile românești alerte și bine ritmate.

Așezat la răsăritul dintre părțile estică, vestică și meridională a Europei, teritoriul României este format din proporții egale: munți (31%), dealuri și podișuri (36%), câmpii și lunci (35%), respectând din acest punct de vedere regulile echilibrului și armoniei.

Clima temperat-continentală, rețeaua de râuri ce izvorăsc din lanțul carpatic, apele minerale și termale cu proprietăți curative, pășunile și fânețele, pădurile de rășinoase și foioase, lacurile și iazurile, Dunărea și Delta, luncile și câmpiile constituie separat sau la punctul de întâlnire peisaje cu puternică personalitate, pline de căldura oamenilor ce le însoțesc.

Această ofertă, alcătuită din componente naturale de peisaj, reprezintă potențiale resurse turistice și joacă un rol determinant în dezvoltarea turismului în general și a celui rural în mod special.

Turismul rural în țara noastră se practică dintotdeauna, dar spontan, sporadic, întâmplător, și mai ales neorganizat; forma sa de materializare o reprezintă, începând cu anii '20-'30, cazarea la cetățeni a vizitatorilor ocazionali ai unei așezări rurale.

Primele încercări de turism organizat s-au realizat în anii '67-'68, pentru grupuri de turiști aflați pe litoralul românesc al Mării Negre. Se pare că fost un început promițător, căci în '72 Ministerul Turismului pentru promovarea turistică internațională a selectat localități rurale reprezentative pentru satele românești ce urmau a fi lansate în turism. În urma acestor studii, s-a stabilit că pot fi introduse în turismul intern și internațional circa 118 localități rurale.

Din păcate, prin decretul 225/1974 s-a interzis cazarea turiștilor străini în locuințele particulare, satele turistice devenind nefuncționale pentru turismul internațional.

Scurta perioadă de „oficializare” a turismului nu a făcut posibilă organizarea activității de turism și nici amenajarea corespunzătoare.

Începând cu anul 1990, interesul pentru turismul rural renaște. Au apărut diverse asociații și organisme care prin obiectivele propuse doresc afirmarea și dezvoltarea turismului în zonele rurale. Una din acestea este Federația Română pentru Dezvoltare Montană (1990) care își propune sprijinirea sub toate formele a locuitorilor din zona montană, inclusiv prin promovarea, organizarea și dezvoltarea agroturismului. Urmează Asociația Națională pentru Turism Rural Ecologic și Cultural din România (ANTREC) – 1994, membră a Federației Europene de Turism Rural (EUROGÎTES) și Agenția Română pentru Agroturism (1995) ce își propune racordarea agroturismului românesc la sistemul internațional.

Din rândul acestora ANTREC este cea mai viabilă și în mare parte a realizat ceea ce își propunea la fondare:

- identificarea și popularizarea potențialului turistic din spațiul sătesc;
- schimburi de experiențe în țară și în străinătate;
- editarea de buletine informative și reviste;
- înființarea unei bănci de date;
- cooperarea cu organizații guvernamentale și neguvernamentale de specialitate din țară și străinătate;
- campanii de publicitate a pensiunilor și fermelor agroturistice prin mediatizare;
- participarea la târguri și expoziții naționale și internaționale.

Urmarea firească a interesului general a fost Legea nr. 145/1994 privind stabilirea unor facilități pentru dezvoltarea sistemului de turism rural din zona montană, Delta Dunării și litoralul Mării Negre (Ordonanța Guvernului nr. 62/24 august 1994) și Ordinul Ministerului Turismului nr. 20/1995 referitor la normele și criteriile de clasificare a pensiunilor și fermelor agroturistice.

Agroturismul are ca punct de plecare atașamentul familial al celor originari de la sate. Treptat, unii întreprinzători au încurajat populația locală să organizeze spații de cazare sau necesare inițierii activităților artizanale.

În zonele montane s-a produs generalizarea acestor practici, devenind în unele cazuri o activitate inseparabilă de viața cotidiană.

Statele occidentale acordă subvenții agroturismului în scopul fixării populației în mediile rurale mai izolate. Astfel, turismul rural a ajuns să concentreze 15% din totalul fluxurilor din Europa de vest, datorită faptului că o mare parte din populația care locuiește în orașe preferă să-și petreacă vacanțele în locuri nepoluate, renumite prin tradiții și relief pitoresc.

Globalizarea este de dorit din mai multe puncte de vedere. Întreprinderea privată este aptă să producă bogăție mai mult decât statul. Statele au tendința de a abuza de propria putere. Globalizarea oferă un grad de libertate individual pe care nici un stat nu-l poate asigura. Concurența liberă la scară globală a eliberat talentele antreprenoriale și creative și a accelerat inovațiile tehnologice.

Însă globalizarea are și latura ei negativă. În țările mai puțin dezvoltate, mulți au suferit din cauza globalizării fără a primi un sprijin în ceea ce privește sistemul de securitate socială. Globalizarea a produs o alocare defectuoasă a resurselor între bunuri private și cele publice. Piețele sunt capabile să răspundă și altor necesități sociale. Piețele financiare globale pot naște crize. Este posibil ca locuitorii din țările dezvoltate să nu fie pe deplin conștienți de urmările devastatoare ale crizelor financiare, deoarece acestea au tendința de a lovi mai crunt în țările în curs de dezvoltare. În ceea ce privește agroturismul, un aflus mare de turiști străini în satele tradiționale românești ar putea produce schimbări etnice sau de mentalitate, culminând cu artificializarea tradițiilor moștenite de acestea.

Departe de a fi o excepție, România este cu atât mai sensibilă la fenomenul globalizării cu cât de aproape 150 de ani devenirea noastră statală a avut ca pilon central concepția etatistă și centralizatoare a suveranității.

Trebuie însă să operăm schimbări interne radicale, să fim capabili să creăm și să controlăm structuri noi impuse de racordarea la economia mondială, care este o economie de flux. Trebuie să înțelegem că statul nu mai este singurul vector de putere. Aceasta este deja divizată între diferite domenii de schimburi globalizate. Este evident că suveranitatea își schimbă natura și odată cu ea noțiunea și exercițiul însuși al puterii. Incontestabil, o anumită formă de suveranitate este pe cale de dispariție în favoarea unui nou sistem de reglementare socială, care integrează *de facto* interpretarea internaționalului și naționalului.

Fără a-și nega trecutul, România de astăzi trebuie să se deschidă viitorului. Ea trebuie să fie capabilă să-și adapteze sistemul politic practicilor unei noi forme de societate din care emană guvernarea.

O altă schimbare este desființarea granițelor, apariția parlamentelor și a guvernelor europene, rolul instituțiilor financiare mondiale (FMI și Banca Mondială), desființarea monedelor naționale și trecerea la euro, lichidarea armatelor naționale în favoarea NATO. Toate acestea arată că treptat statul-națiune, cu care secolele al XIX-lea și al XX-lea se obișnuiseră, ajunge la capătul emisiunii istorice, adică „La revedere, România!”, „Bun Venit, Europa!”. Libera circulație a oamenilor, a valorilor și capitalurilor, crearea de regiuni economice, restrângerea autorității statale, toate acestea ne vor schimba radical viața.

Dacă, practic, statul național România se va transforma masiv, asta nu înseamnă că va dispărea națiunea română. Din contră, ca și celelalte popoare europene, și românii vor trebui să învețe să își iubească și să-și impună mai mult limba, tradițiile și istoria. Conceptul francez al rezistenței prin cultură, nu ca o antiglobalizare, dar ca o evitare a deznaționalizării, este necesar să fie aplicat în România. Tot mai mult spațiu va trebui dedicat în mass-media culturii, istoriei și limbii naționale, iar impunerea lor în Europa trebuie să reprezinte nu numai un deziderat, dar și o realitate.

Cea mai rapidă schimbare în perioada următoare o va avea viața în mediul rural. Tot mai multe persoane își vor stabili reședința principală, rămânând în legătură cu orașul prin comunicarea modernă (fax, telefon, Internet) Toate acestea vor duce la îmbunătățirea comunicațiilor: aeriene, feroviare, drumuri și șosele, la introducerea canalizării, electrificarea, apariția telefoanelor și a faxurilor și la transformarea însăși a locuințelor în case mari, spațioase, cu garaj, piscină și toate atributele vieții moderne.

Încet-încet, modernizarea învinge. Deja tabloul României față de acum zece ani este mult îmbunătățit, noile etape ale dezvoltării societății globale nu ne mai prind nici rupți de lume, izolați și nici fără experiență. Cu alte cuvinte suntem pe drumul cel bun.

Din păcate, sunt însă destule voci care clasează România printre perdanții globalizării, pentru că aceasta nu este în stare să intre în clasa învingătorilor. Globalizarea îi face mai puternici pe cei puternici și mai slabi pe cei slabi. Dacă România nu va reuși să evolueze rapid, va fi în mod sigur lăsată în urmă.

Sute de măsuri diferite au fost propuse pentru a asigura omogenizarea teritoriului Europei, o „Europă fără granițe” și în acest caz este vorba, pe de o

parte, de o eliminare a exclusivității reciproce, care pune câteva probleme atâta vreme cât aici existau sisteme închise ce coexistau la nivelul statelor-națiuni și, pe de altă parte, introducerea standardelor uniforme și a culturii comune, fie ca proces de difuziune, fie ca participare colectivă în crearea unei națiuni.

Nu există globalizare acolo unde există „comunități teritoriale” închise la niveluri locale, regionale sau naționale deoarece, dacă așa ar sta lucrurile, lumea ar fi în totalitate mecanică, un agregat de sisteme închise și în interior omogene.

Globalizarea are loc atunci când există o „redistribuire teritorială a diversității lumii ca întreg”. Astfel, cu cât mai mare va fi participarea la diversitatea mondială, prezentă sau accesibilă în interiorul comunităților teritoriale, cu atât mai mare va fi gradul de globalizare.

Pe măsură ce subsistemele teritoriale devin mai inclusive în relație cu diversitatea din mediul mai larg, cu atât ele se vor asemăna cu sistemul mondial ca întreg. Globalizarea totală va însemna că trăsăturile locale vor fi aceleași ca cele mondiale. Ne apropiem de situația în care întreaga lume se va regăsi în fiecare localitate și, în același timp, fiecare localitate, regiune sau națiune se va regăsi pe întreg globul. Fiecare parte individual devine din ce în ce mai mult precum întregul, în timp ce întregul se manifestă din ce în ce mai mult la nivelul părților sale. Cu o creștere în diversitate, sau cel puțin în deschiderea față de accesul la ea, unitățile teritoriale particulare pierd particularitatea lor anterioară, iar conflictele de la nivel local nu mai sunt legate de probleme locale, ci privesc din ce în ce mai mult probleme sociale mondiale.

„Comparăm globalizarea cu gravitația – trebuie acceptată ca un fenomen *fizic* pe care nu are rost să îl contești sau să încerci să îl ocolești: trebuie însă în mod necesar să îl înțelegi, din punctul de vedere al cauzelor și efectelor, în egală măsură și să îl folosești, fără a-l lăsa să te distrugă. Mai ales pentru națiuni mici, așa cum este și cazul României, înțelegerea acestui fenomen și acțiunea în sensul *aikido* – folosește-te de forța lui și nu-l lăsa să te zdrobească – va face diferența dintre învinși și învingători” (Chirovici, 2001: 125).

Globalizarea poate avea două tipuri de consecințe pentru România. Primele dintre ele sunt cele pozitive. România are nevoie de capital străin investițional pentru dezvoltare, fiind incapabilă să-și producă acest capital doar din surse interne. Fiind o țară cu oportunități economice multiple – de la turism și agricultură la industria petrolieră și metalurgică – România poate deveni atractivă pentru capitalul străin, dacă îi asigură acestuia condiții interne legislative și fiscale propice. Mișcarea rapidă de capital presupusă de globalizare – în care companiile își pierd clasică identitate „națională” – poate deveni avantajoasă pentru București în condițiile unei forțe de muncă înalt calificate, dar comparativ ieftine.

Pe de altă parte, treptat, unele forțe economice românești – companii – pot începe să joace în viitor un rol regional sau internațional. Totul depinde de rapiditatea cu care vor fi depășite actualele dificultăți economice, dezvoltându-se capacitatea unor parteneriate reale.

În același timp, consecințele negative sau, mai corect spus, riscurile presupuse de globalizare nu sunt deloc de neglijat.

În primul rând trebuie luate în seamă riscurile economice. „Fenomenul globalizării este însoțit mai mult decât oricare altul de o *filozofie a învingătorilor* și pășim într-o lume în care există prea puțină milă pentru învinși” (*Ibidem*: 121).

BIBLIOGRAFIE:

- Buciuman, Eugen, 1999, *Economia turismului rural și a agroturismului*, Editura Pro Transilvania, Alba Iulia.
- Chirovici, Eugen Ovidiu, 2001, *Națiunea virtuală. Eseu despre globalizare*, Editura Polirom, Iași.
- Glavan, Vasile, 2003, *Turism rural. Agroturism. Turism durabil. Ecoturism*, Editura Economică, București.
- Muntele, Ionel și Iașu, Corneliu, 2006, *Geografia turismului*, Editura Sedcom Libris, Iași.
- Soros, George, 2002, *Despre globalizare*, Editura Polirom, Iași.
- Stanciu, Gheorghe, 1996, *România, cartea europeană a spațiului rural*, Editura Ceres, București.